

तर कुणी काही, अनेक प्रकारांनी लावून आपल्या बुद्धीला सुचेल तसं स्वतःचं समाधान करून घेत असतो. तुम्हा परकीयांचा भारताबद्दलचा ग्रहच मुळी ठरून गेलेला आहे. तेव्हा तुम्हाला तसं वाटावं यात गैर नाही पण कार्य नि कारण यांची सांगड वेगळ्या प्रकाराशी जमलेली असते, हे विधान करणारे नजरेपुढे ठेवीत नाहीत. अनु कुणावटी वाटेल तो आरोप बेलाशक केला जातो. याचं मी एक आपल्याला उदाहरण देतो.”

भारतातील एक विद्वान नि गणितातील उच्च रँगलर पदवी मिळविलेले रघुनाथ पुरुषोत्तम परांजपे हे विसाव्या शतकाच्या आरंभी इंग्लंडमध्ये गणिताच्या अध्यासासाठी-रँगलर पदवी मिळविण्यासाठी गेले होते. कॉलेजमध्ये प्रोफेसर कोणतेही उदाहरण शिकवू लागले, किंवा गणितातील मोठमोठाले गुणाकार, भागाकार फळचावर लिहू लागले की परांजपे चटकन् उमे राहून म्हणत, ‘हे मला येतं, हे मी चटकन करू शकतो.’

‘मग सांग पाहू १५५ चा वर्ग!’ नि परांजपे चटकन उठून सांगत २४०२५ (चोवीस हजार पंचवीस).

‘इतका झटकन् हा तू कसा केलास?’

‘सर, आमची उजळणी लहानपणीच सगळी झालेली असते. अकरकी’ एकोत्री, टाक, शेर, मण वगरे, नि हा १५५ चा वर्ग करताना ५ एकंचा वर्ग २५ आणि मागील १५ त १ मिळवून पंधराचे सोळा करून त्यानी पंधराला गुणलं म्हणजे १५-१६-२४० येतात. (पंधरा दीड शतक, म्हणून सोळा दीडे २४ दशक, म्हणजेच २४०) आणि मग एकूण वर्ग २४०२५ होतो.

हा खुलासा ऐकल्यावर सर्व विद्यार्थी आश्चर्यचकित झाले. तोपर्यंत त्यांच्या वरोबरूच्या सर्व विद्यार्थ्यांची समजूत परांजपे भारतीय. म्हणून भानामती, जाडूटोण्यानंच हा गणित करतो, अशी होती. हे परांजपे रँगलरच्या परीक्षेत सर्व प्रथम आले, नि जगाचे डोळे दिपले. असं आहे कार्य नि कारण यांचं नात!

अशीच काही बोलणी झाल्यावर तो मराठी भाषिक तरुण म्हणाला, ‘कुणी मला काही म्हणो, मी मात्र साईबाबांचा भक्त आहे. भोळा भक्त नाही, त्यांच्या ठिकाणी एकनिष्ठा आहे, म्हणून म्हणजे अशा प्रसंगामागं बाबांचीचा

प्रेरणा असावी, नि भक्तांना काही शिकवावं, त्यांच्या ठिकाणी विवेक जागृत करावा, मात्र त्याचं मोठ्यात मोठं नुकसान होऊ नये, यासाठीच ती असावी!’

त्यावर तो इंग्रज म्हणाला, ‘साधु म्हटला म्हणजे दया, क्षमा, शांतीचं माहेरघर. त्याला एकच ठाऊक असत, अपकाराची फेड उपकारानं करण. येशच्या बलिदानाच्या वेळी त्याला क्रुसावर चढवून हाता-पायांना खिळे ठोकीत असता, येसून देवाची एवढीच प्रार्थना केली, हे देवा यांना क्षमा कर! आपण काय करीत आहोत, याचं त्यांना ज्ञान नाहीं.

मग बाबांनी त्यांच्यावर संकटं आणून त्याना दवाखान्यात का खितपत ठेवले?’

त्यावर तो तरुण त्या इंग्रजाला म्हणाला, ‘तात्याबा कोते पाटील बाबांच्या अंगाखांचावर खेळलेला बाबांचा मोठा भक्त! त्यांच्या आज्ञा पाठणारा. कधीच त्यांच्या दृष्टीआड न होणारा. असं असता पाटील एकदा बाबांना म्हणाले, ‘कोपरगावच्या आठवड्याच्या बाजाराला जाऊन येतो!’

बाबांच्या आज्ञेशिवाय शिरडीबाहेर कुठंच पाऊल टाकायचं नाही हा पाटलांचा नियम म्हणून त्यांनी आज्ञा मागितली. बाबा म्हणाले, ‘जाऊ नकोस! आजच गेल पाहिजे अस थोडंच आहे? मी सांगेन तेव्हाच जा!’ पण पाटील जाण्यास उतावील झाले होते. त्यांचा तो तीनशे रुपयांचा नवीन घेतलेला घोडा, खिंवात नोटांनी भरलेली पिशवी. अन् नवा रुबाबदार पोषाख. अशा थाटात ते निवाले होते. पण बाबांनी त्यांना नकार दिला.

पाटलांचा हिरमोड झाला. ते मनात म्हणाले, ‘बाबांचं आपलं हे नेहमीचंच! आपण योजावं एक नि बाबांनी सांगावं भलतंच! कुणीकडूनतरी मोडता घालायचा!’

पाटलांची खिंव मुद्रा पाहाताच बाबा म्हणाले, ‘जातोसच तू, जा बापडा! पण जाताना शामाला वरोबर घेऊन जा!’

पाटलांनी तसाच पळ काढला. मशिदीबाहेर टांगा उभा होताच. टांग्यात बसताच घोडे भरधाव पिटाळले. ते बेफाम झाले अन् दूर अंतरावरील साऊळ विहीर त्यांनी गाटली. आता आपण हां हां म्हणता कोपरगाव गाठणार हच्या मनोरांज्यात असता कधीच चाबकाचा स्पर्श अंगाला लावून न घेणारा घोडा

चाबकाच्या फटकान्यासरसा वेफाम उधळला नि कंबरेत लचकला, अन् धाडकन् खाली कोसळला. नुकतेच त्याच्यासाठी तीनशे रुपये मोजलेले होते. टांगा उलटला नि त्याखाली तात्या सापडले. नशीब त्यांचं लोकांनी धावाधाव करून त्यांना बाहेर ओढून काढल.

एवढं ज्ञात्यावर तात्या कोत्यांच्या सारं काही ध्यानात आलं. त्यांचे डोळे उघडले. जाताना बाबा म्हणाले होते, ‘जातोसच तर जा, पण बरोबर शामाला ने!’

बाबांनी आपलं कर्तव्य केलं. जी गोष्ट तात्या कोत्यांची तीच तात्या कोल्हारांची. तात्या कोल्हार असेच घोडचावर वसून आले. जातो आता एवढंच बोलून बाबांची भेट घेऊन तडक टांग्याकडे वळले. आत वसले नि टांगा निघाला अन् भरधाव धावडीला लागलेला तो घोडा जोरानं बाभळीच्या ज्ञाडावर आदळला तात्या बाहेर फेकले गेले. नशीब! म्हणूनच वाचले.

हे जे वर सांगितलेले तात्या कोते नि तात्या कोल्हार याना अपघात झाले, ते बाबांना अगोदरच ते निघण्यापूर्वीच जाण्याचो परवानगी घेतानाच दिसून आले होते. यात भानामती, जाडूटोणा किंवा भुताटकी काहीच नव्हती. होती ती बाबांची अवज्ञा. ते नको म्हणत असताही ते दोघे निघाले, नि मृत्यूच्या दारातून परतले. अन् परतले ते त्यांच्या पाठीशी असलेली बाबांची पुण्याई.

‘आता तुम्ही सांगा इथं कसं काय इस्पितळात?’ तस्णाचा प्रश्न.

‘त्याचं असं ज्ञालं, मी चांदोरकरांच्या सांगण्यावरून माधवराव देशपांडे यांना त्यांचे पत्र घेऊन आलो. पण मला मशिदीत प्रवेश मिळाला नाहीं. माधवरावानी मला स्वतंत्र तंबू दिला व्यवस्था छान केली मात्र मशिदीपादी माझ्या तीन खेपा होऊनही प्रवेश मिळाला नाही, अन् तो का तेच कळलं नाहीं

माझ्या मते बाबा म्हणजे साक्षात् येशू त्यांच्या मुखमंडलावर कोटी सूर्यांची दिव्य प्रभा आहे मानव जातीच्या दुःखामुळं त्यांचे डोळे काश्याने भरलेले असतात दुःखार्तीना आपल्या बाहूत ते ओढून घेतात, त्यांना हृदयाशी धरतात ते थोर आहेत यात मुळीच संशय नाहीं पण माझ्या बाबतीत असं का व्हावं हाच मोठा प्रश्न आहे

त्यानंतर दुष्ट बाबांना नमस्कार करून म्हटलं, येतो मी! मला मुंबईला परतण्याची घाई आहे!

तेव्हा बाबा म्हणाले, 'घाई का? जाशील! आताच कसली आलीय घाई? उद्या जा!'

'पण मी निघालोच! बाहेर टांगा उभा होताच अ॒ विहिरीपाशी येताव टांग्याचे दोन्ही घोडे विथरले, नि पुढं होऊ नये ते घडलं, अ॒ हा इथं आलो इस्पितळात!'

'एकूण दोन तात्या नि आपण एकाच कारणात वसत आहात तर अन् ते म्हणजे बाबांची अवज्ञा!'

म्हणून बाबांच्या आज्ञेबाहेर वागण म्हणजेच संकटांना असंत्रण देण्यासारखच आहे. त्यांना पुढचं दिसत, म्हणून ते आग्रह करून आता नको, उद्या किवा एकदोन दिवसांनी असं भक्तांना सांगतात, ते केवळ मायेपोटी भक्तांच्या कल्याणासाठी. पण आपण चढलेले असतो घोड्यावर! त्याला इलाज कुणाचा? म्हणून अगोदर पाहिजे श्रद्धा. त्यानंतर सवुरी नि आज्ञापालन. असं ज्ञालं म्हणजे मनःकामना पूर्ण व्हायला कितीसा अवधि लागणार?

आज्ञा पाळण्यासाठी असते. वान्यावर सोडून देण्यासाठी नसते. तशी ती करणारांची कधीच अपेक्षा नसते. उभयपक्षी काही हेतु असतो, म्हणूनच ती केलेली असते.

माझिया भक्तांचे धामी ।

अन्नवस्त्रास नाही कमी ॥

-सौ. रेखा भा. माहीभकर

२२१६ गुरुनगर,

चार वंगला,

अंधेरी (पश्चिम) मु. ३०००५८

० प्रारब्ध असे मानवी कपाळी । न चुके ते कधी काळी ॥

मग ते याच जीवी भोगून पुरे करावे. प्रारब्ध भोगण्यासाठी पुन्हा जन्म नको. असे साधुसंतांनी सांगितले असताना, त्यासाठी त्रागा कां वरे करावा. हा त्रागा नको असेल तर आमच्या साईमाऊलीला पूर्ण शरण गेले पाहिजे. ज्यांच्यावर साईमाऊलीची कृपा आहे त्यांना कोणतेही भोग भोगताना क्लेश होत नाहीत तर ते कमी होतात असा माझा अनुभव आहे. साईमाऊलीच्या कृपेने आपले भोग भोगण्याचे सामर्थ्य, बळ, शक्ती, आपल्या अंगी येते. आजार व संपत्तीचा दियोग यातर संसारातील फार मोठ्या आपत्ती आहेत. याहीपेक्षा सर्वांत मोठी आपत्ती म्हणजे बदनामी. नावाला कलंक लागण्या इतकी मोठी आपत्ती नाही पण अशासारख्या मोठ्या आपत्तीना तोंड देण्याचे मनोवैर्य वाढाच देतात. ज्यावेळी या संकटातून आपली मुक्तता होते. एक प्रारब्ध भोगून मोकळे होतो तेव्हा बाबा आम्हांला त्याचे मधुर फळ देतात. सदैव बावांचा धावा केल्याने मिळणाऱ्या या मधुर फळाची गोडी फार अवीट असते. फक्त श्रद्धा व सवूरीची गरज असते.

आमच्या चौघांच्या छोट्या कुटुंबात आम्ही उभयता प्रत्येक सुखदुःखाला एकमेकांच्या मदतीने सामोरे जात असतो. या दोन्हीवेळी एकच व्यक्ती आम्हांला धीर देत असते. ते म्हणजे बाबा. सासरच्या सर्व व्यक्तींनी आमच्याकडे केव्हाच पाठ फिरविली आहे कारण माहित नाही पण पैसाच असावा. ऐन तारण्यात आम्ही दोघांनी पैशाची चण्चण भोगली. त्यावेळी कुठल्याही नातेवाईकांचा आधार न घेता फक्त साईनामाचा जप मुखी ठेवला. यातून सुटका झाली. आम्हां दोघानाहीं चांगली नोकरी मिळाली. मुळे झाली. संसाराचा गाडा झळावर येतो न येतोच अगदी जवळच्या नातेवाईकांनी कोर्टदरबार दाखवले. विश्वासू व मायेचे एकच माणूस पण त्यांनीच जदरदस्त आघात केला. आम्ही

सुन्न झालो तर समोर बाबा उभे होते. बाबांनी आशिर्वादाचा हात वर केला. धैर्य आले. रोज रात्री एक अध्याय माझे यजमान वाचत असत. दिवसा संपलेले मनोधैर्य पुन्हा सकाळी प्राप्त होई. असे दिवस जात होते. तब्बल आठ महिन्यांनंतर निकाल आमच्या बाजूने लागला. पण आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे आमचे वकील आमच्या ओळखीचे नव्हते तरी त्यांनी एकही पैसा घेतला नाही तर ते आमच्यावर बाबांच्या कृपेने पितृवृत्तस्त्वाने प्रेम करू लागले. या संकटा नंतर आगही दोघ खुपच शहाणी झालो. मोठ्या आनंदाने दिवस जात असताना गेले संपूर्ण वर्ष माझ्या आजारात खर्ची पडले. तेव्हाही बाबांच्याचा कृपेने मी माझे सर्व व्यवहार अगदी व्यवस्थित पार पाढत होते. आजारातून पूर्ण बरी झाले. आनंदाने मुलाची मुंज केली.

माझ्या यजमानानी मुंजीसाठी रजा घेतली. रजेवर असताना समजले की कंपनीचा संप सुरु झाला. कंपनी चांगली असल्यामुळे संप फारकाळ चालणार नाही असे वाटत होते. इच्छीले ते कधी सिद्धीस जात नाहीं. आज संप मिटेल, उद्या संप मिटेल असे वाटत होते. स्वतः माझे यजमान संप मिटविष्याचा प्रयत्नात होते. आफिसमध्ये असणारे मोठे मोठे अधिकारी येत होते. पण काही ना काही अडचणी येत होत्या. चार महिन्यांनंतर सर्वपित्री अमावास्या 'गुरुवार' या दिवशी संप मिटल्याचे समजले. आश्विन महिन्याच्या पाडव्याला घट स्थापनेच्या दिवशी कंपनी सुरु झाली. आम्ही सर्वजण बाबांचे भक्त आहोत. त्यामुळे या चारही महिन्यात कोणत्याही प्रकारचा त्रास जाणवला नाही. मनावर अजिबात ताण नव्हता कारण दररोज सकाळी बाबा मला घरी येऊन सबूरीवा सल्ला देत होते. बाबांचे अस्तित्व क्षणौक्षणी, मनोमनी जाणवत होते. अशा कृपाळू बाबांचे भक्तावरील प्रेम साईलीलात प्रसेद्ध करण्याचे ठरवले आणि हो सांगायचे राहिले नेहमीप्रमाणे श्रद्धा व सबूरीचे फळ म्हणजे कंपनीत भरपूर फायदे मिळाले. संप शांतपणे यशस्वी झाला. असेच बाबांचे कृपाळू आम्हां सर्वावर राहू दे. त्यांचे चिंतन करण्याची बुद्धि शक्ती मिळो अशी साईचरणी नम्र विनंती आहे.

जो मजलागी अनन्य शरण ।
विश्वासयुक्त करी मम्दजन ॥
माझे चिंतन माझे स्मरण ।
तयांचे उद्धरण ब्रीद माझे ॥

म मा

(श्रीसाई परिवर्तन कथा)

-श्री. ग. रा. पालकर

२३३१२ दाहशाला चाठ, बाजार वार्ड

कुर्ला, मुंबई-४०० ०७०.

० भालचंद्र आज बराच उदास व अस्वस्थ होता. कालच्या गाडीच्या प्रवासात पळवून नेलेली त्याची ब्रीफकेस हे त्याच्या अस्वस्थतेचं कारण होत.

दिवसे-दिवस वाढणाऱ्या गर्दीमुळे, त्याचा प्रवास नेहमी सुखकर व्हावा, म्हणून ममा त्याला पहिल्या वर्गाचा पास काढून देत असे. कालच्या पावसाने बन्याच गाडीचा रद्द झाल्या व पहिल्या वर्गाच्या डब्ब्यातही तोबा गर्दी झाली. दुसरी गाडी निश्चित केव्हा येईल याची खात्री नव्हती. अन् त्या गाडीत गर्दी नसेल असेही सांगता येत नव्हत. नाईलाज म्हणून दरवाज्यात उभ राहून त्याला प्रवास करावा लागला. गाडीने प्लॅटफॉर्म सोडताच वेग घेतला, आणि रेल्वे रुठाजवळ उभ्या असलेल्या एका तरुणाने छत्रीचा दांडा त्याच्या हातावर मारला अन् त्या अचानक हल्ल्याने त्याच्या हातातली ब्रीफकेस गळून पडली चोर-चोर म्हणून त्याच्या जवळ उभ्या असलेल्या सान्यांनी ओरड केली. गाडीची साखळी ओढली. पण वेगात असलेली गाडी, उभी राहीपर्यंत तो चोर सवीसमक्ष ती ब्रीफकेस घेऊन दूर-दूर पळत दृष्टीआड गेला.

ऑफिसला जायचा आज त्याला मूळ नव्हता. पळवून नेलेल्या ब्रीफकेस मधल्या चीज-वस्तुंची तो आठवून आठवून जुळणी करू लागला. जेवणाचा डबा, छोटा टॉवेल, गेल्या वाढदिवसाला ममाने दिलेलं पारकर पेन. स्वतःच्या नावाच लेटर पॅड, शंभर ते सव्वाशे पर्यंतची रक्कम, नुकतीच लिहिलेली कांदबरी, आणि ममाने ब्रीफकेसला चिकटवलेलं साईबाबांच सुंदर स्टिकर.

त्याच्या ममाला साईबाबांचं फार वेड, घरात कोणतीही नवीन वस्तु आणली की, त्याला साईबाबांच स्टिकर चिकटवायची तिला जणू संवयच झाली होती. भालचंद्राने तिला या बाबतीत एकदा छेडलंही होत.

“ममा! तू अगदी लहान मुलासारख करतेस बघ. अग, नवीन आणलेल्या वस्तूला साईबाबांच स्टिकर चिकटवायलाच हवं का!”

“तस नव्हे रे भाल! माझी आपली एक श्रद्धा आहे. की, या वस्तूचा बाबांनी स्वीकार करावा. कुणाचीही वाईट नजर यावर पडू नये. याच सुरुवातीच सौन्दर्य दीर्घकाळ टिकावं अन् ... अन् अत्र-तत्र सर्वत्र. बाबांच मंगलमय दर्शन व्हाव. भाल! देवाला दाखविलेला नैवेद्य ग्रहण करतांना तो इतरव कोठे पडणार नाही, याची आपण काळजी घेतोच ना? तद्वत् या वस्तूंवर साईबाबांच चित्र पाहिल्यानंतर ती वस्तूही आपण काळजीपूर्वक हाताळू अस मला वाटत”

ममाच्या या वक्तव्यावर तो काही बोलला नाही. किंवा तिच्या श्रद्धेला तडा जावा, असाहि तो कधी वागला नाही.

ममा ही भालचंद्राची आई, तिच मूळचं नाव ममता. पण तिचे यजमान तिला नेहमी ममा या लडिवाळ शब्दात हाक मारायचे. वडिलांचे हे बोल लहानग्या भालचंद्राने आत्मसात केले, आणि तेव्हापासून तो आईला ममा म्हणू लागला.

ब्रीफकेसमध्ये कादंबरीशिवाय इतर वस्तुचं भालचंद्राला सुख-दुःख नव्हत. त्या वस्तु आज ना उद्या केव्हाहि घेता येण्यासारख्या होत्या. पण कादंबरी? पंधरा दिवसाच्या अविश्रांत मेहनतीने लिहिलेली कादंबरी? पुन्हा जशीच्या-तशी केव्हा लिहून होणार? त्यातील लहान मोठे प्रसंग, समर्पकतेने वापरलेली उपमा-अलंकार पुन्हा जसेच्या तसे लिहिण निव्वळ अशक्य प्राय होतं. ही कादंबरी तो स्वतः प्रकाशित करणार होता. त्याबाबत त्याने प्रेस मालकाशी बोलणीही केली होती. अन् पुढील आठवड्यात त्याच्या छपाईच काम सुरु होणार होत.

आदल्या दिवशी ममानं त्याला विचारलही होत, “भाल! ज्ञाली कारे तुझी कादंबरी लिहून?”

“होय ममा! शेवटच प्रकरण या एक-दोन दिवसात लिहीलं की देतोच तुला चुद्धलेखनाकरिता.”

भालचंद्राने लिहायच अन् ममाने शुद्ध लेखनाच्या दुरुस्त्या कहन ते आपल्या सुंदर टपोच्या अक्षरात शुद्ध लिहायच हे ठरलेलं.

ममा एका मराठी माध्यमिक शाळेत मराठीची शिक्षिका होती. भालचंद्रापेक्षा तिचं शिक्षण अधिक ज्ञालं होतं. आपणामेक्षाहि मुलानं जास्त शिकावं ही तिची अंतरिक इच्छा. शिक्षणात रस नसलेल्या, सदैव वाचन व लेखनात निमग्न असलेल्या भालचंद्राला पुरी करता आली नाही. पण आपल्या लेखणीनं त्याने तिच्या मातृत्वपणाला उजाळा दिला होता. तिच जीवन कृतार्थ केल होतं.

त्याच्या अवघ्या बाबीसाठ्या वर्षात, भालचंद्राची आठ पुस्तके प्रकाशित झाली, आणि ती सर्वच्या-सर्व लोकप्रिय ठरली. कादंबरी हे त्याच नववं पुस्तक ममा त्याच्या लेखनावर वेहड खुश असायची. त्याची ओघवती भाषाशैली, सुंदर व अप्रतिम अशी लेखन मांडणी, मनाची पकड घेणारी वाक्यरचना. अन् शब्दागणिक दिसून येणारी त्याची प्रतिभा. त्याच्या भविष्यकाठातील उज्ज्वल यशाची तिळा आतापासूनच चाहूल लागली होती. गेळ्या वर्षी त्याच्या कथा संग्रहाला पुरस्कार देखील मिळाला होता. पुरस्कार प्रदान समारंभास भालचंद्राने ममाला मुद्दाम आपल्यावरोवर नेल होत. तेव्हां त्याच्या विषयीचे निरनिराळचा वक्त्यांचे विचार ऐकून. तिळा आपल जीवन कृतकृय झाल्यासारख वाटल. आज भालचे वडील असते तर? ... तर? एक अनामिक संवेदना तिच्या सर्वांगात तेव्हा चमकून गेली होती.

ब्रीफकेस हरवल्याचं जेव्हां ममाला कळलं तेव्हां तिळा फार वाईट वाटले. भालचंद्राला जवळ घेत. “भाल! जशी बाबांची इच्छा” अस म्हणत फक्त चार शब्दात तिने त्याच सांत्वन केल.

एक-दोन आठवडे भालचंद्राच चित्त ठिकाणावर नव्हत. त्यान ब्रीफकेस पळविणाऱ्या चोराचा खूप शोध केला. तकार नोंदविलेल्या पोलीस ठाण्यावर चौकशी केली. पण चोर अद्याप सापडला नव्हता. त्याने पुन्हा लिहायचा प्रयत्न केला. परंतु पूर्वीसारखे शब्द जुळून येत नव्हते.

एकदा ऑफिसमधून भालचंद्र घरी येताच ममान त्याला सांगितलं,

“भाल! त्या साव्यांना म्हणे अॅट्क आला.”

“काय म्हणतेस काय, ममा?”

“होय रे! या सायंकाळमध्ये तस दिलय खर, अस म्हणत ति ने तो सायंकाळचा अंक त्याच्या हातात दिला. त्यात बातमी होती.

“मुवईतील सुप्रसिद्ध गिरीजा प्रकाशन सस्थेच्या श्रीरंग प्रेसला आज सकाळी दहाच्या दरम्यान आग लागली. कागदपत्रांसह अत्याधुनिक मशिनरीही आगीच्या भक्ष्यस्थानी पडली. सदर आगीचेवृत्त समजताच प्रेसचे मालक श्री. सावे यांना अँटॅक आला असून, त्यांना जवळच्या दवाखान्यात दाखल केले आहे. आगीचे कारण समजू शकलं नाही.”

“भाल! व्हायची गोष्ट टळत नाही हेच खर, तुझ्या कादंबरीच लिखाण चोरीस गेल नसत, तरी ते आज साव्यांच्या प्रेस मध्यल्या आगीच्या भक्ष्यस्थानी पडलं असत. जशी बाबांची इच्छा” अस म्हणत एक दीर्घ सुस्कारा सोडीत, ममा भालचंद्राला चहा आणण्याकरिता स्वयंपाक घराकडे वळली.

बरेच दिवस निघून गेले. एके दिवशी भालचंद्राच्या नावाच एक भलं मोठं पार्सल आलं. त्याने ते फोडून पाहिल, त्यात त्याची पळविलेली ब्रीफकेस होती. आश्चर्याची सुखद धक्का त्याला बसला. त्याने ती उघडून पाहिली तेव्हा त्यात साईबाबांच स्टिकर सोडून, सर्व वस्तु जशाच्या तशा होत्या. कादंबरीला जोडून एक पत्र होते. त्याने ते पत्र वाचायला सुरवात केली.

सविनय नमस्कार, वि. वि.

दोन महिन्यापूर्वी पळवून नेलेली आपली ब्रीफकेस व त्यातील वस्तु मी आपणास परत पाठवित आहे. ब्रीफकेस पळविल्यावद्दल आपणास शारीरिक व मानसिक क्लेश जरूर झाले असतील, त्यावद्दल क्षमस्व.

तसा मी काही चोर नाही पण परिस्थितीमुळे हे सारे करावे लागले. डिग्रीचं प्रमाणपत्र मिळवूनसुद्धा नोकरीची तहान कुठे भागली नाही, तेव्हांना नाईलाज म्हणून, अंगावर पडलेल्या जबाबदारीमुळे मला हा उद्योग करावा लागला.

त्या दिवशी आपली ब्रीफकेस पळवितांना मलाही अतिशय दुःख होत होत. पण पोटात उठलेला आरीच डोंब भावनेच्या निजिव शब्दांनी शांत होत नसतो.

आपल्या ब्रीफकेसीवरच साईबाबांच स्टिकर मला अत्यंत आवडल. वाटेत असलेल्या एका लॉटरी सेंटरमधून साईबाबांच चित्र असलेलं लॉटरीच्या तिकीटाच एक पॉकेट, आपल्या ब्रीफकेस मधल्या पैशांनी खरेदी केल. अन् त्यातल्या एका तिकीटाला पन्नास हजार रुपयाच बक्षिस लागल. त्यामुळे मना-विरुद्ध लागणाऱ्या उद्योगाची समाप्ती झाली.

गेल्या आठवड्यात आम्ही सहपरिवार शिरडीला गेलो तेव्हा तेथे मला आपली ब्रीफकेस आपणास पाठविण्याची प्रेरणा झाली. तदनुसार आपल्या लेटर पॅडच्या पत्थ्यावर आपली ब्रीफकेस पार्सलने पाठवित आहे.

आपलं साईबाबांच स्टिकर मी नित्य पूजेसाठी ठेवून घेतलं आहे. ब्रीफकेस मधल्या लिखाणावरून आपण लेखक असल्याच कळत. तेव्हा माझ्या या पवाहून अधिक माझी आंतरिक भावना आपण जाणून घ्याल अशी आशा करतो.

आपला
साई-स्नेही

ब्रीफकेस मिळाल्याच्या अत्यानंदात भालचंद्र जवळ-जवळ ओरडलाच, “ममा! ममा!! तुझा साईबाबा पावला ग! खरच पावला.” अन् हातातल पत्र देवघरात साईस्तोत्र म्हणत असलेल्या ममाला देत त्यांन बाबांच्या तसवीरी-पुढे अक्षरशः लोटांगण घातल.

कल्पवृक्षाच्या छायेत

—श्री. वसंत वामन प्रधान

थ्रीगणाधीराज को. आॅ. हाऊर्सिंग

सोसायटी लि. बि. नं. २, ब्लॉक नं. ९२,

मिठागर रोड, मुंबई (पूर्व), मुंबई ४०० ०८१

० सांसारिक जीवनात अनेक माणसे अगदी एकमेकाजवळ येतात. भावनिक दृष्टच्या एकमेकाशी समरसतात व कारणपरत्वे एकमेकापासून दुरावतात कवचित पत्ररूपाने किंवा भेटीगठीने त्यांचे दुवे सांधले राखण्याचा प्रयत्न केला जातो किंवा एकमेकांच्या स्मृतीपटलावर ते केवळांतरी डोकावतात. नियतीने क्रृष्णानु-वंधाचे धागेदोरे विणलेले असतात; म्हणूनच संकलित जीवनपटावरचे मानवी प्यादे पुढे मागे सरकत असतात. श्रीसाईसच्चरितामध्ये बाबांनी म्हटले आहे येथे नाही कोणी—कुणाचे “नम आलो नम जायाचे” उदी हे त्याचे स्मारक. श्री साईबाबांनी आपल्या भक्तांना मानवी जीवनाची अंतीमता व क्षणभंगुरता किती सहज समर्पक सांगितली एखादे तत्त्वरकाने भरून लिहिले तरी ते गळी उत्तरत नाहीत परंतु श्रीबाबांनी अध्यात्म सोप्या भाषेत सोपे दृष्टांत देवून पटविले. काही प्रसंगी व्यक्तिच्या अधिकारानुरूप अलौकिक गूढ प्रसंग स्वतःचे ठिकाणी दाखविले व श्री बाबांची विश्वासी असणारी एकामता प्रत्ययास आणली. उदाहरणार्थ श्रीसंत दासगणूमहाराजांचे स्थान बाबांच्या आवडत्या भक्तात वरेच निकटचे आहे. येथे एक गोष्ट नमूद करणे अवश्य आहे की त्यांचे जवळ सर्वांगी समभाव होता. तरी अपवादात्मक कै. माधवराव देशपांडे (शामा) हे जास्त जवळचे. श्रीसाईसच्चरित :— असेल माझा शामा खुला परी मजला तयाचा लळा हे बाबांचे उद्धार लक्षात टेवण्यासारखे आहेत. श्रीसाईबाबा हे शामांचे जीवन सर्वस्व होते. शामाला बाबांमध्ये फक्त देवच दिसला, तर ज्ञानीभक्त श्री संत दासगणू महाराजांना बाबांमध्ये पर-ब्रह्माचा साक्षात्कार घडला. श्रीविठोबांचे वारकरी भागवत धर्मचि उपासक श्री दासगणू महाराजाना शिरडीत पंढरपूर दिसले व श्री साईबाबांनी त्यांना विठ्ठलरूप दाखविले म्हणूनच चोखांदळ व सत्यशोधक श्रीदासगणूनी ‘शिरडी माझे पंढरपूर साईबाबा रमावर’ असे म्हटले आहे. प्रस्तुत लेखकांचे श्री दासगणू महाराज अध्यात्मिक गुरु असल्यामुळे शिरडी व बाबा माझ्या जीवनाचे अविभाज्य भाग झाले. गत स्मृतींचा आठव हा जीवनाचा विरंगुळा आहे तो आनंद शब्दातीत आहे ‘आता स्मृतीने नीर पाझरते मम नयना मधले, अनादी

साई सर्वं साक्षी तू सर्वं जरी गेले, तुळ्या कृपेने जीवन माझे अथांग भरले, ‘वसंत’ वहरो भक्ती रसाने मम हृदयी सफुरले, मागील काळांतील माझे अनेक गुरुवंधू हचा कल्पवृक्षाच्या छायेत विसावले. जीवनाची कक्षा ओलांडून मोक्षाच्या मार्गात गेले, माझी पावले मात्र प्रतिक्षा मार्गावर वाटचाल करीत आहेत. मानवी जीवन नियतीच्या संकेतानुसार चालते, आधार एकच सद्गुरुचा सद्गुरु व देव एकच. श्री सद्गुरु साईनाथ महाराजांच्या चरणाजवळ आपल्या जीवनाची सांगता व्हावी. हे पुरातन चरण साधकाचे सिद्ध करून जन्माचे मूळ नाहीसे करतात. मला सद्गुरु कृपेने संगतीचा लाभ घडला, माळ्या जीवनाला त्यांचा अगदी जवळचा स्पर्श झाला. त्यांचा उल्लेख अस्थानी होणार नाही. श्रीसंत गाडगे महाराज, सोनगीरचे ब्रह्मचारी संत केशवदत्त महाराज, सावंतवाडीचे साकंत महाराज (साटम महाराजांचे शिष्य) शिरडी संत अब्दुल्ला (श्री साईबाबांचे सेवेकरी) म्हाळसापती इ. एकदा वरेच वर्षापूर्वी शिरडीत मला जोराचा दमा सुरु झाला. तेहा अब्दुल बाबांनी चिमूटभर उदी मला बाबांची प्रार्थना करून दिली व म्हणाले तेरेकु बाबा अच्छा करेगा. चमत्कार म्हणजे उदी तोंडात टाकताच दोन सेकंदात दमा बंद झाला. श्री बाबांनी अब्दुल्लाचे ऐकले कारण संत कसे असतात तर ‘नम्र झाला भूता त्याने कोंडिले अनंता’ किंवा जैसे सबाहच नवनीत तैसे सज्जनांचे चित्त. येथे मी संतांचा ओङ्करता उल्लेख केला. मानवी जीवनात संत समागम घडल्यास जीवन समृद्ध होते, सत्संगाने सद्वृत्तीचा परिपोष होतो, मनाचे चंचलपण कमी होते. कृष्णाने अर्जुनाला तुझे आणि माझे किती जन्म झाले ते मी जाणतो परंतु ते जाणत नाहीस असे म्हटले त्याचप्रमाण आमचे किती जन्म झाले किती जन्म होतील परंतु हचा जन्मातला हा जमलेला डाव हा भक्तीसंगम पुन्हा होणार नाही. राम अवतारानंतर कृष्ण अवतारातील चमत्कृतीजन्य कथा मनाची पकड घेतात, परंतु तोच योगेश्वर कृष्ण शिरडीत पुन्हा अवतरून आपले मोठेपण विसरून सारे पूर्वजन्म परिचित लोक प्रेमाने जवळ घेतले त्यांचा उद्धार केला, व आज आम्ही कुठे होतो माहित नाहीं. परंतु श्री साईरामकृष्णाच्या भक्ती रसांत डुंबत आहोत हे आमचे केवढे भाग्य त्या पुरातन कल्पवृक्षाच्या छायेत, मी ज्ञानश्वर माऊळीच्या पसायदानातील दोन ओव्यांचा भावार्थ प्रसाद रूपाने मागतो तो सर्वांना मिळो हीच माझी प्रार्थना.

दुरितांचे तिमिर जावो । विश्व स्वधर्म सूर्यं पाहो ।
जो जे वांछील तो ते लाहो । प्राणिजाता॥३॥

साईं समर्थ

—श्री. अर्णविद बारटबके
१३५, शुक्रवार पेठ, पुणे ४११००२

धन्य तोचि देश जेथे सतवास ।
तापत्रय दोष जाती सत्य ॥

प्रेष्ठ श्री नामदेव महाराजांनी म्हटले आहे ते यथार्थच आहे. आपली भरतभूमी पुण्यवान म्हणून थोर संत इथे जन्माला आले. खरे संत लोकांच्या कल्याणासाठी, दीनांच्या उद्घारासाठी, देशाच्या उत्कर्षासाठी आपले सर्वस्व अर्पण करतात. काम, क्रोध, लोभ मत्सरावर अंकूश ठेवून लोकांना सुखाचा मार्ग दाखवितात तर दुःख स्वतःचे पदरी घेतात.

श्रीसाईबाबा हे असेच महान संत. तुकाराम, नामदेव, गोरा कुंभार आदींनी भक्तीमार्गाचा अंगिकार करून वैष्णव धर्माची महती गात लोकांना उपदेश केला. तर साईबाबां सारख्या थोर योगी पुरुषाने सामान्यात राहून आपले असामान्यत्व प्रगट केले. लोकांच्या दुःखाचा अंगीकार करून आपल्या भक्तांच्या अडीअडचणी, दुःख, समस्या दूर केल्या.

साईंचे जीवन म्हणजे असामान्यत्वाचा एक आविष्कारच आहे. भिक्षा मागून आणलेले अन्न त्यांना चाले. सामान्य जनांची भाकरी त्यांना प्रिय. रंगीर झाकण्यासाठी वस्त्र म्हणून कफनी तर निवाञ्याला मशिद. त्यांना कशाचा लोभ नव्हता. केवळ मनुष्यदेह धारण केला म्हणून त्याचे (मनुष्य देहाचे) उपचार पाळायचे एवढेच महत्वाचे.

सामान्य जनांचे दुःख पाहून साईंचे अंतःकरण दुःखी होई व त्यांचे दुःख स्वतः घेऊन साईं त्यांचे निवारण करीत. गावात मरीची साथ आली म्हणून गृह स्वतः दळून पीठ वेशीवर पसरणे, दूरच्या भक्ताचे मूल (लोहाराचे मूल) अग्नीत पडले तेव्हां स्वस्थानी बसून समोरील अग्नीत हात घालून मूल वाचवणे

हे सर्वं साईंचे भक्तांवरील प्रेम, त्यांचे दुःख निवारण्याची कळकळ व त्यासाठी स्वतः सोसलेली झळ दिसून येते. म्हणूनच साईं हा आपला सर्वांचा बाटतो आणि मग अशावेळी -

साईं नाही तुमचा वा आमुचा । तो तो सर्वं भूतस्थं साचा ॥

सूर्यं जैसा सकलं जगाचा । हा सकळांचा तैसाच ॥ अ १९ ॥ १३९ ॥

याचे प्रत्यंतर येते.

साईं आपल्या भक्तांकडून दक्षिणा मागत. काहीवेळा ते एखाद्याकडे सतत दक्षिणा मागत की सरतेशेवटी त्याच्याकडे काही उरत नसे. त्याचप्रमाणे साईं कोणांचे कट्टही फुकट घेत नसत. घरावर शिडी लावून देणाऱ्यासही नाणी देत. दान करीत. यावरून प्रत्येकाने आपल्याजवळ पुरेसे असल्यावर अधिकाचे गरज-वंतास दान करावे हीच शिकवण दिसून येते. नाहीतर देवस्वरूप साईं समर्थास इहलोकीच्या सोन्यारूप्याच्या नाष्पाचे काय महत्त्व? दान दिल्याने वाढते. पुण्य लागते व यासाठी विपुल असणाऱ्यांनी गरीबांना, दीनदुबळांना दान करावे हाच उपदेश साईबाबांचा होता, अर्थात कोणतेही दान सत्पात्री असावे हे निश्चिततच.

थोर संतपु रुषांची वचने त्यांचे जीवन हे युगानयुगे आदर्शभूत ठरते. त्यांची शिकवण, उपदेश, चीरकालिन अभंग असतो. त्यामागची सद्भावना उत्साहास प्रेरणा देणारी असते. श्रद्धा आणि सबुरी ही साईंची दोन वचने. या दोन शब्दात किती अर्थपूर्ण उपदेश एकवटला आहे ते अर्थं जाणून घेतल्यास खचितच उमजेल. श्रद्धा ही जीवनात आवश्यक आहे. तिचे स्थान अनन्य-साधारण आहे तर सबुरीने वागल्याशिवाय जीवन कसे यशस्वी होईल? यशस्वी जीवनात या दोन मूळ यंत्राचा समावेश नसेल तर ते जीवन सफल होणारच नाही.

अशी ही दीनांची माऊली, भक्तांची साऊली साईं - तिचे गुणगान तरी किती करावे? शब्द अपुरे फडावेत. लेखणीला मर्यादा यावी असे ज्याचे व्यक्तीत्व त्या साईवर कळत नकळत भक्ती जडते. कितीकदा दर्शन घेवून नयनांची तृप्ती

होत नाही तेव्हा ते रूप हृदयात साठवावे लागते. मन, हृदय भक्तीभावाने भरून येते व अशावेळी वाटते –

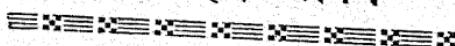
साईचरणी अत्यंत भक्ती । नयनी कोंदो साईमूर्ती ॥

साईच दिसो सर्वभूती । एसी ही स्थिती भक्ता येवो ॥ अ ५२ ॥३९॥

टीप :— अ. १९ ओवी १३३ व अध्याय ५२ ओवी ३९ या दोनही ओल्या श्रीसाईसच्चरित ग्रंथातील आहेत.

श्रद्धा हेच जीवन

श्री. सुरेश दत्तात्रेय कुलकर्णी
द्वारा द. ना. सिर्हर बालकाश्रम,
४०, प्रार्थना समाज रस्ता,
विलेपालं (पूर्व) मुंबई ४०० ०५७.

० विज्ञानयुगात मानवाने आपल्या बुद्धीच्या आणि प्रयत्नाच्या जोरावर अनेक नवनवे शोव लावले आहेत की ज्यापुढे आपली कल्पनाशक्तीही थिटी पडावी. मानवाने वैज्ञानिक शोधांचा उपयोग करून आपले जीवन सुखी आणि समृद्ध करण्याचा प्रयत्न चालविला आहे. वैज्ञानिक शोधामुळे मानवाचे जीवन सुखमय वाटत असले तरी तो सुखी आहे काय? असा प्रश्न विचारला तर त्याचे उत्तर दुर्देवाने नाही असेच द्यावे लागेल. विज्ञानामुळे ऐहिक सुखे जरी मानवाला मिळत असली तरी तो पारमार्थिक सुखाला पारखा होत चालला आहे हे नक्की. केवळ प्रगती हीच सुख शांतीची फूटपट्टी असती तर अमेरिका, रशिया व इतर प्रगत देशातील लोक गळचात रुद्राक्षाच्या माळ्या, अंगावर भगवे

कपडे आणि डोक्याचा चकोट करून मनःशांतीच्या शोधात हजारो मैल घड-पडत आले नसते आणि भारतभर तिर्थस्थानाच्या क्षेत्री फिरले नसते.

माणसाला सुखी व्हावयाचं असेल तर प्रगती, संपन्नता हीच आवश्यक अंगे नाहीत तर इतरही अनेक गोष्टी आहेत. उदा. श्रद्धा पूर्वीच्याकाळी मातृदेवो भव, पितृदेवो भव अदी लोकांची श्रद्धा होती, विचार होता. आता श्रद्धा-स्थानेच नष्ट व्हावयास लागली आहेत. माणसांच्या अंगी श्रद्धा असली की श्रद्धेनंतर भक्ती आणि भक्तीने शांती आणि नंतर मोक्ष मिळू शकेल.

सध्या मानवाचा कल वास्तवतेवर फार आहे. एखाद्या गोष्टीवर जर त्याची श्रद्धा बसावयास हवी असेल तर ती गोष्ट प्रयोगांती सिद्ध व्हावी लागते, प्रत्यक्ष पहावयास आणि अनुभवावयास हवी असते. म्हणजेच “बाप दाखव नाही तर श्राद्ध घाल” अशी मनोवृत्ती. साईलीला मासिकातून साईलीलाचे लेखक त्यांना जे जे अनुभव येतात किंवा चमत्कार होतात ते अनुभव किंवा चमत्कार साईलीलातून लिहितात. त्यामुळे ज्या गोष्टी प्रत्यक्षात घडतात किंवा जनसामान्यांना जे अनुभव येतात त्याचेच वर्णन त्यात असल्याने त्या गोष्टी साईवर श्रद्धा ठेवण्यास आणि साईवरील विश्वास दृढ होण्यास कारणीभूत ठरतात असे मला वाटते.

साईचरणी श्रद्धा ठेवल्यावर काय किमया घडते हे सर्व साईभक्तांना माहित आहे. प्रत्यक्ष माझेच उदाहरण देत आहे.

माझी वहिनी करमाळा येथील कॉटेज हॉस्पिटलमध्ये इन्वार्ज सिस्टर म्हणून काम करते. त्यांची बदली पंढरपूर येथील कॉटेज हॉस्पिटलमध्ये करण्यात आली होती. पंढरपूर येथे नसेसला रहायला क्वॉटर्स नाहीत. घरात लहान लहान चार मुळी, वयस्क सासू, पती करमाळचाजवळ १५-१६ मैलावरील एका खेड्यात एका हायस्कूलमध्ये मुख्याध्यापक, अशा परिस्थितीत बदली रद्द होणेच आवश्यक होते. हॉस्पिटलमधील त्यांचे कामही चांगले. म्हणून गावातील जनतेने आपल्या शेंडो सहचाचे निवेदन आरोग्य खात्याकडे पाठवून बदली रद्द करण्याची मागणी केली होती. परंतु बदली आकसानेच केलेली असावी म्हणून बदली रद्द करण्यास आरोग्य खात्याकडून नकार घंटा मिळाली. आता काय करावे? असा गंभीर प्रश्न उभा राहिला होता म्हणून माझी भावजय आणि भाऊ माझ्याकडे मुंबईला

आले. मुंबईला आल्यानंतर आरोग्य मंत्र्यांना भेटून बदली रद्द करण्याविषयी विनंती करावयाची असे ठरले त्याप्रमाणे अर्जही लिहिला. माझ्या सचिवालयात काही ओळखी आहेत त्यांची मदत घेऊन हे काम करण्याचे ठरले म्हणजे सुतावरून स्वर्ग गाठावयाचा असाच प्रकार. आम्ही सचिवालयात गेलो, आरोग्य-मंत्र्यांना भेटलो अर्ज दिला तो वाचून त्यांनी संध्याकाळी ५-०० वाजता भेटा अशी सूचना केली. आम्ही ५ वाजेपर्यंत सचिवालयातच थांबलो आणि ६ वाजेपर्यंत वाट पाहिली परंतु त्या दिवशी कॅविनेट मंत्र्यांची मिटिंग असल्याने आरोग्यमंत्री सचिवालयातच आल्या नाहीत म्हणून दुसरे दिवशी परत गेलो जाताना माझ्या घरातील साईच्या फोटोसमोर उभा राहून मी साईला प्रार्थना केली की, हे साई माझी तुझ्यावर नितांत श्रद्धा आहे तेव्हां या माझ्या श्रद्धेला तडा न जाण्यासाठी तू माझ्या वहिनीची बदली रद्द करण्याची किमया करून दाखव आणि आमच्या कुटुंबावर आलेले संकट निवारण कर. असे म्हणून उद्वत्ती ओवाढ्यांनी, नमस्कार केला.

मी ज्या फोटोसमोर उभा राहून साईची प्रार्थना केली तो फोटोसुद्धा मला चमत्कारानेच मिळालेला आहे त्याचे असे ज्ञाले मी जून १९८३ च्या अंकात “चमत्काराशिवाय नमस्कार नाही” हा लेख लिहिला होता. तो अनेक साईलीला वाचकांना आवडला अनेक ठिकाणाहून चांगल्या अभिप्रायाची पत्रे आली त्याचपैकी एक पत्र श्री. पु. कृ. धुपकर, यांचे

मी पूर्वी नास्तीकत्वाकडे झुकलेला होतो त्यामुळे नंतर मी जरी साईभक्त ज्ञालो तरी साईने माझ्या घरी स्वतः होऊन यावे घर त्यांचेच. आहे मात्र मी त्यांना आणणार नाही अशा विचाराने साईचे कोणतेही छायाचित्र किंवा मूर्ती घेतलेली नव्हती.

मी एकदा दुपारचा असाच वामकुक्षी घेत असताना दारावरची बेल वाजली म्हणून मी उठून दार उवडले तर दारात दोन अनोळखी चेहरे दिसले तसेच मी संस्थाप्रमुख असल्याने मला भेटावयास किंवा संस्थेस भेट द्यावयास अनेक लोक येतच असतात परंतु मला पाहिल्याबरोबर ओळखले का? असा प्रश्न त्या दोन अनोळखीपैकी एकाने केल्याने मी जरा डोके खाजवू लागलो परंतु काही आठवेना! तेव्हा त्या व्यक्तीनेच आपली ओळख करून दिली की मी धुपकर आणि हे माझे स्नेही श्री. नाचणे आम्ही दोघेही साईभक्त आहोत आम्ही

तुमचा साईलीलामधील लेख वाचला तो फार आवडला म्हणून भेटावयास आलो आहोत. मी त्या दोघांना घरात घेतले त्यांचे आदरातिथ्य केले. श्री. धुपकर यांनी केवळ साईकृपेने त्यांचे जीवन कसे सफल झाले ते सांगितले; आणि हा फोटो तुमच्यासाठी भेट म्हणून आणला आहे असे म्हणून माझ्या हाती फोटोचे पैकेट दिले त्यांच्या या कृतीने मी जरा चकाऊन गेलो कारण माझ्या इच्छेप्रभाणे साईने फोटोच्यो स्वरूपात स्वतः होऊन आणि तेही एका निस्सिम साईभक्ताच्या हस्ते आगमन केले होते नंतर मी त्यांचेच हस्ते साईची स्थापना केली हार घातला, उद्बत्ती ओवाळली असा तो फोटो.

आम्ही साईची प्रार्थना करून घरावाहेर पडलो त्या दिवशी आरोग्यमंत्री सचिवालयात भेटले नाहीत म्हणून विधानसभा भवनात गेलो आणि आम्ही आरोग्यमंत्र्यांच्या कार्यालयात जाणार तेवढाचात डॉक्टर ललिता राव याच त्यांचे काम संपवून वाहेर निघाल्य. होत्य. त्यामुळे त्यांना दरवाजात अडवून बोलणे योग्य नव्हते म्हणून परत सचिवालयात आलो आणि काय आश्चर्य त्यांनी त्याच दिवशी बदली रद्द करण्याचा आदेश आरोग्यखात्याम दिला. आमच्या आनंदास पारावार राहिला नाही. आमच्या घरात मी एकटाच फक्त साईभक्त होतो. पण साईवर ठेवलेल्या श्रद्धेमुळे आणि बदली प्रकरणाच्या चमत्कारामुळे माझा भाऊ आणि भावजय यांचाही विश्वास बसला आणि तेही साईभक्त झाले. घरी परत येताना त्यांनी साईसाठी मोठा हार, प्रसादासाठी पेढे घेतले आम्ही घरी आल्यावर मनोभावे पूजा केली आणि पेढ्याचा प्रसाद वाटून आमचा आनंद व्यक्त केला. मी भावाला एकदा शिरडीम सवडीने जाऊन या असा सल्ला दिला तो उभयतांनी आनंदाने मान्य केला. साईचरणी श्रद्धा ठेवल्यावर अशक्य ते शक्य करून दाखविण्याची किमया माई करून दाखवतात हेच खरे.

साईलीलाच्या वाचकास नम्र विनंती की आपण साईचरणी श्रद्धा ठेवा त्यांची मनोभावे भक्ती करा तेच आपणास संकटसमयी तारतील याची खारी बाळगा.

साईनाथा तुङ्गी सेवा सतत घडो

-श्री. मधुसूदन वामन करंबेळकर
“रवुनाथ निवास” चेंबूर, गावठाण १
मुंबई ४०० ०७१

जयाचेनिनामे महादोष जाती
जयाचेनिनामे गती पाविजेती
जयाचेनिनामे घडे पुण्य ठेवा
प्रभाते मनी राम चितीत जावा ॥

० मर्यादा पुरुषोत्तम श्री. प्रभू रामचंद्रांनी शब्दरीला जो उमदेश के ला
त्याचेळी त्यांनी सांगितले.

पुस्त्वे स्त्रोत्वे विशेषो वा जातिनामाश्रमादयः
न कारणं मम्बजने भक्तिरेव हि कारणम्

‘पुरुष, स्त्री, हा विशेष, किंवा जाति, नाम, आश्रम इत्यादी गोष्टी
माझ्या भजनाला—सेवा करण्याला— कारण होत नाहींत त्याकामी भक्ति
हेच एक साधन आहे. आता असा प्रश्न उत्पन्न होतो की — भक्ति म्हणजे
तरी काय? त्याचे थोडक्यात उत्तर प्रभुनी दिलेले आहे.

स्त्रियो वा पुरुषस्यापि तिर्यग्योनिगतस्य वा
भक्तिः संजायते प्रेम लक्षणा शुभ लक्षणे ॥

पुरुष असो, वा स्त्री असो, किंवा पशुपक्षिकोटीतील असो, त्याच्या ठिकाणी
माझी भक्ती जडते. हे शुभ लक्षणे । प्रेम हे त्या भक्तिचे लक्षण होय. आपले
अंतकरणात श्रीरामांविषयी श्रीसाईरामा विषयी प्रेमाची ओढ पाहिजे मग
बाकीची साधने नियम फिके पडतात..

प्रेम आणि स्वार्थ हे एकमेकांपासून विरुद्ध असे शब्द आहेत. प्रेमात
स्वार्थाची अपेक्षा नसते. स्वार्थापीटी केळेले प्रेम, हे प्रेम राहू शकत नाही.

व भगवान त्याने बांधला जात नाही प्रेमापुढे बाकीचे नियम कसे फोल ठरतात याबद्दल 'रामायणांतील श्री समर्थ साईचरित्रातील व 'श्रीसमर्थ' रघुनाथ महाराज धोपेश्वर याचे चरित्रातील थोडासा भाग देत आहे.

(१) भगवंताला जी वस्तु अर्पण करावयाची तीचा स्वाद प्रथम भक्तांने घ्यावयाचा नसतो. शुचिभूत होऊन पवित्र मनाने भगवंताकडे जाऊन मग ती वस्तु त्याचे चरणावर अर्पण करावयाची पण शब्दरीने प्रथम बोरे खाऊन मग ती प्रभूला दिली यात तिच्या प्रेमाची साक्ष जास्त होती. चुकूनही आंबट बोर जाऊ नये त्याचप्रमाणे रसाने भरलेले असे असावे अशी तिची अंतःकरणापासून श्रद्धा होती म्हणून त्या उष्टचा बोराची चव अमृताहून आगळी अशी श्रीरामाना वाटली.

(२) डिसेंबर १९१५ मध्ये श्री बाळाराम मानकर परलोकवासी झाले. त्यांचा मुलगा क्रियाकर्मातर करण्याकरिता म्हणून शिर्डीला निघाला होता. वांद्याला (वांद्रा) श्री बाळासाहेब तर्खंड यांना भेटून त्याने शिर्डीला जात असल्याचे कळविले. श्री. बालासाहेब यांचे कुटुंबाला काहीतरी श्री बाबांना द्यावे असे वाटले. घरात फिरून पाहिले परंतु काही मिळेना शिवाय मुलाला थांबण्यास वेळ नव्हता. जाण्याची घाई होती. अशा हव्यात तिला एक पेढा खाललेल्या पेढ्यातील शिल्लक मिळाला. मुलगा सुतकी, शिवाय पेढा अशा दुखीत माणसावरोबर देणे अनुचित. परंतु हा विचार करावयास तिला वेळच नव्हता. इतके प्रेम भरून आलं की माझे घरून बाबांकडे जाणारा इसम रिक्त हाताने जाता कामा नये. तिने तो पेढा बाबांना द्यावयास दिला. पुढे मुलगा शिर्डीला आला व आपले काम ज्ञाल्यानंतर श्री बाबांचे दर्बन्नाला गेला. मात्र तो पेढा नेण्यास विसरला. पेढा बिन्हाडी राहिला होता. प्रथम श्री बाबा काहीं बोलले नाहीत मात्र पुढे परत रिक्त हाताने दर्शनाला आल्यावर श्री साईमहाराज म्हणाले "त्वां मजसाठी काय आणिले? श्री. गोविंद मानकर म्हणाले, "काही नाही! अरे असे कसे? तू घराहून निघताना आईने खाऊ दिला होता नां? तेव्हा त्यांना पेढ्याचे स्मरण झाले ते धावत धावत धरी आले व पेढा घेऊन दरबारी गेले व तो पेढा श्री बाबांचे हातावर ठेवला भक्तिप्रेमाने भिजलेला तो पेढा चटकन श्रींनी मुखात धातला व संतोषाचा ढेकर दिला

(३) पीरवाडी येथे श्री समर्थ रघुनाथ महाराज धोपेश्वर उर्फ काका पुराणिक यांचा सहा महिने मुक्काम होता. त्यावेळी तीर्थक्षेत्राप्रमाणे भक्तांची

गर्दी सुरु ज्ञाली असाच एक भक्त तेथे रहावयास आला होता. हच्या भक्ताला अकस्मात तार आली. त्याचा पुतण्या वारला होता. सबव त्याला घरी बोला-विले होते. ही हकीगत श्री महाराजांना सांगून निरोप घ्यावा म्हणून तो श्री काकांजवळ आला. श्री. काका पुराणिक त्यावेळी आंघोळ करीत होते. त्याने ही हकीगत त्यांचे कानावर घातली, व प्रार्थना केली की महाराज मला चरणाला हात लावून डोके ठेवून मग जाण्याची आज्ञा घावी. सुतकात देवाला शिवत नाहीत. फार काय देवळातही जात नाहीत. श्री काकांचा आचार श्री. टेंव्येस्वाभीष्माणे कर्मठ होता. तयापि त्यांची श्रद्धा, प्रेम पाहून श्री काकांनी चटकन दर्शन घे म्हणून आजूबाजूला पाहून सांगितले त्याने चटकन् दर्शन घेतले. परंतु त्यावेळी श्री. नेनेशास्त्री तेथे आले व त्यांना हे दिसले व त्यांनी हा भाग चरित्रात लिहिला. श्रो काकांवर त्या भक्ताची पूर्ण श्रद्धा होती. त्या समयाला श्री काकांची तव्येत खालावत जात होती. फिरून दर्शन मला घडेल की नाहीं हा भरवसा नव्हता. त्यावेळी सर्व नियमांचा विसर होऊन घट्ट चरण कधी घरीन हेच त्यांचे अंतःकरणात होते. अशी त्याची स्थिती पाहून त्याला दर्शन घेण्यास श्री. काकांनी अनुमती दिली. अशा हच्या सर्व गोष्टींचा विचार करता प्रेमाशिवाय इतर सर्व साधने परमार्थात तोकडी पडतात हेच सिद्ध होते म्हणून त्या श्रीसाईरामाला एवढीच प्रार्थना की आमचे अंतःकरणांत अशी भक्ति निर्माण घावी. व तुझी सेवा घडावी ही प्रार्थना.

दिव्यानुभूती

-सौ. सीता कुलकर्णी, एम. ए. बी. एड.

१३५३, अनंत बंगला, नातू बाग,
शुक्रवार, पुणे २.

० १९७५ जुलै महिना. उद्या मी शिरडीस जातोय. यायच्य का तुम्हांला? अस सहज वसायला आलेले संतोष उद्बत्तीवाले श्री. लिमये म्हणाले. माझ्या मनात बालपणापासूनच शिरडीस जाऊन बाबांचे दर्शन घेण्याची इच्छा होती. आणि “सत्यसाई सच्चरित” लिहण्याचा मला सदेश मिळाला होता. लेखनास सुरवात करण्यापूर्वी ‘श्रीसाईसच्चरित’ या ग्रंथाची सात पारायणे करावित अशी

ही आज्ञा मला ज्ञाली होती. त्या आज्ञेनुसार मी सदर पारायणे सुरु केली होती. लिमयांचे सहजासहजी निमंत्रण म्हणजे श्रीसाईबाबांचा संदेशाच मला वाटला. मी त्वरीत हो म्हणाले, आणि दुसऱ्या दिवशी पुणे शिरडी गाडीने शिरडीस गेलेही. वरोवर श्री. कुलकर्णीही होतेच. श्री. लिमये नियमित शिरडीस जातात. ते परम साईभक्त आहेत. त्यांना शिरडी देवस्थानातील सर्व माहिती उत्तम आहे. शिरडीस जाताना प्रथम त्यांनी खोली निवास करण्याकरिता ताब्यात घेतली. सामान तेथे ठेविले, व आम्ही देव दर्शनास निघाल्यो. अंजनेय मंदिर, धुनी, बाबांचे निद्रास्थान, त्यांचे जूते, कपडे, वाग, स्नानाची जागा, बर्हदिशेस जाण्याचा मार्ग, नदी सारे पाहून झाले रात्रीची आरत्ती ज्ञाली. समाधीस फुलांची शाल घातली नि आम्ही निवासस्थानी परतल्यो.

खोलीत एकच कॉट होती झोपणाऱ्या व्यक्ती तीन. पैकी दोन पुरुष होते. स्त्रीदाक्षिण्य म्हणा हवे तर मी कॉटवर व दोघांनी खाली अशी घोजना ज्ञाली. त्या दोघांना झटपट निद्रादेवी प्रसन्न ज्ञाली. निमूर निद्रेचे घोरणे ही ऐकू येऊ लागले. मला मात्र झोप येईचना. एक तर जागा वदललेली. दुसरे बाबांसंवंधी विचार चक्र सुरु झाले.

इत्यात दारास घक्का वसला. मी जरा म्यालेच, पण दार उघडून आत विशालकाय, तेजःपुंज व्यक्ती माझ्या कॉटजवळ येऊ उभी राहिली. नाक, डोळे तरतरीत, भव्य भाल प्रदेश, मजबूत शरीर बांधा. बद्दामीसारखाच जवळ जवळ रंग असलेला सैलसर अंगात सदरा. लुंगी नेसलेल्ली अशी ती व्यक्ती होती. त्या व्यक्तीस पाहून मी अधिकच म्याले. इत्यात त्या व्यक्तीने मला हलवले व म्हटले, 'तुम क्या सोने के लिये आई हो?' चलो मेरे साथ मैं तुम्हे बाबाका सबकुछ दिखा देता हूं किर बाबाका दर्शनभी कराता हूं ! चलो !'

मी काहीही विचार केला नाही. हिपनाइट ज्ञात्याप्रमाणे त्या पूज्य विभूतीच्या मागोमाग जाऊ लागले. जिना उतरला कारण खोली चरचीच होती त्या व्यक्तीवरोवर चालतांना एक सुंदर सुगंध मला येत होता. ते माझ्यार्थी हिंदी बोलत होते. एकेक स्थान मनापासून दाखवत होते. माहिती सांगत होते मी ऐकत होते व ठिकठिकाणी नमस्कार करीत होते. सर्व परिस्तर पाहून झाल नि त्यांनी मला पूर्वस्थानी आणून सोडले. मला वर्णनातीत आनंद ज्ञाला. दा

वंद करून मी अंथरुणावर पडले. पुनः दारास धक्का बसला. दार उघडले गेले. आणि स्वामीनारायण पुनः माझ्या जवळ आले नि पूर्वी प्रमाणेच म्हणाले, 'उठो, जल्दी उठो. तुम सोनेके लिए नहीं आई हो. चलो मेरे साथ चलो!' आणि मी गेले हा प्रकार त्या रात्री तीनवेळा घडला तिसऱ्या खेपेस मी त्यांच्या (स्वामींच्या) पायावर. माझे डोके ठेविले, व वर पाहिले तर ते स्वामी मला म्हणाले, 'पहचान लिया मैं कौन हूं? जिसके दर्शनके लिए तुम तरस रही हो वही मैं बाबा हूं! अच्छा सोओ। फिर जल्दी वापस आना!' इतके बोलून झाल्यावर मात्र बाबा तेथेच अदृश्य झाले, आणि मी ईश्वर चिंतनात मग्न होण्याचा प्रयत्न करू लागले. त्यावेळेस अवघे तीन वाजले होते.

मला वाटे पुनः बाबा येतील आणि रागावतील. म्हणून मी मग झोपलेच नाही.

ग्रगट आभार

आमच्या धर्मपत्नी सौ. ताराबाई यांचे शुक्रवार दिनांक ७-१०-१९८३ रोजी पहाटे आकस्मिक निधन झाले हे. वृत्त कळल्याने आमच्या असंख्य साईभक्त स्नेही मित्रांनी, आप्तनातलगांनी व चहाते-हितचिंतकानी आम्हांस प्रत्यक्ष भेटून आमचे सांत्वन केले तसेच दूरदूर ठिकाणच्या अगणित साईभक्तांनी आमच्यावर कोसळलेल्या आपत्तीत सहभागी होऊन शोक-सांत्वनपर पत्रे पाठविली व आम्हांस धीर दिला. त्या सर्वच पत्रांना आभार प्रदर्शनाची उत्तरे पाठविणे केवळ अशक्य आहे म्हणूनच या निवेदनाद्वारे त्या सर्वचे आभार मानीत आहोत.

सदानन्द चेंदवणकर.

का. संपादक, श्रीसाईलीला

मशीदमाई-द्वारकामाई-मुरलीधर मंदिर

श्री. पु. कृ. धुपकर

२१७१६ जवाहर नगर,

गोरेगाव, मुंबई ४०००६२.

० श्रीसाईबाबांनी शिर्डी येथे कायम राहावे अशी सबंध गावाची इच्छा होती. त्या इच्छेस अनुसूनच जगु बाबा वागत आहेत असा भास होऊ लागला. श्रीबाबा मनात येईल तेथे वसत. कधी मास्तीचे देवळात तर कधी शनीच्या पारावर वसत. लहर लागल्यास ते लेंडी बागेतही थांबत. कित्येकवेळा ते शिर्डीच्या जंगलातही भटकत. जणु ते योग्य स्थळाची निवड करीत आहेत असा त्यांच्या एकंदरीत हालचालीवरून भास होत असे. हच्या सुमारास शिर्डीकर मंडळींचा श्रीबाबांशी निकट सहवास घडू लागला. श्रीबाबांना सुक्या तंबाखुची चिलिम भरून देणे, त्यांनी परत केल्यास ती ओढणे वगैरे प्रकार जास्त प्रमाणात होऊ लागले. श्रीबाबा हे कोणाशीही जास्त बोलत नसत. विचारलेल्या प्रश्नांची मोजक्याच शब्दात उत्तरे देत. श्रीबाबा कोणाच्याही प्रेमात अगर लोभात अखेरपर्यंत सापडले नाहीत. श्रीबाबा केंद्रा कोठे निवून जातील हच्याचा नेम नाही अशी काळजी सर्वांस वाटू लागली. कै. सौ. बायजाबाई हयांनी एके दिवशी अतिशय कळकळीचा आग्रह केला की आपण आमचे गावी मठ वगैरे वांवून कायम वस्ती करावी. हच्यावर श्रीबाबांनी स्पष्ट शब्दात सांगितले की “मनास येईल तेथे राहावे व इच्छेस येईल तिकडे जावे; कारण परमेश्वर सर्व ठिकाणी आहे”.

श्रीबाबा ठाराविक पाच घरीच भिक्षा मागत. त्यांच्या हच्या नियमात कधीहै बदल झाला नाही. त्यांच्या भिक्षेचा रस्ता वेशीच्या डाव्या बाजूस होत एक दिवस तो रस्ता सोडून ते उजव्या बाजुच्या रस्त्याकडे वळले व वेश जवळच्याच एका पडक्या जागेत येऊन उभे राहिले. हच्या गोष्टीचे नवल वाटू गावकरी तेथे गोळा झाले. मनाची पूर्ण खात्री करून, घेण्यासाठी तीन चा मिनिटे त्या स्थानाची बारकाईने पाहणी करीत तेथे थांबले. विचारमन होऊ मग एकदम म्हणाले “आपण येथेच राहणार!” गावकरी मंडळी म्हणालं ही मशीदीची जागा आहे. हच्यावर श्रीबाबांनी सांगितले की ईश्वर सर्व जा-

आहे. नंतर ठराविक घरची भिक्षा मागून आणून श्रीबाबांनी त्या जागेवर जाऊन दुपारचे भोजन केले.

श्रीसाईबाबांनी ज्या ठिकाणी कायमची वस्ती केली ते ठिकाण त्या वेळेस अगदी मोडकळीस आले होते. भितींनी आपले मूळरूप सोडले होते. तेथील माती विटा दगड मन मानेल तशी पडली होती. लाकडी बांधकाम कसेतरी जीव धरून होते. किंतुक वर्षे त्या स्थानाकडे कोणाचेच लक्ष नव्हते, जाणून वुजून त्या जागेची उपेक्षा केली गेली असावी असे वाटते.

त्याकाळी गावात जी चारपाच मुसलमानांची घरे होती ती हच्चा ठिकाणाहून वरीच लांब होती. गावातील मंडळींनी मोठ्या आनंदाने धावपळ करून त्या जागेची साफसफाई केली व श्रीबाबांस बसण्यास योग्य अशी जागा तयार केली. त्याच दिवशी श्रीबाबांनी घंटा मागविली व ती या स्थानात बांधली. आपल्या देहातील वैराग्यामनीची सततची साक्ष म्हणून अक्षय जागृत अशी धुनी यांचे समोरच पेटविली. ही तर प्रत्यक्ष “द्वारकामाईच आहे” असे त्यांनी नमलेल्या गावकन्यांस सांगितले. श्री बाबांनी हे जे सहजोद्गार काढले याच्या पाठीशी काहीतरी धार्मिक इतिहास असलाच पाहिजे.

मुसलमानी सत्तेने आपल्या राजकीय आक्रमणांबरोबरच हिंदुच्या अनेक धार्मिक स्थानावरही वरेच आक्रमण केले आहे. हिंदु धर्मीयांचे सर्वश्रेष्ठ स्थान काशी, तेथील विश्वनाथाच्या मंदिराची त्यांनी मशीद बनवली आहे. हे शीक्षेत्री आजही पाहावयास मिळत आहे. श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनी नेवासे एवी ज्या दगडी खांवाजवळ बऱ्यून ज्ञानेश्वरी ग्रंथ लिहिला त्या पूज्य स्थानावर आक्रमण करण्यासाठी मुसलमानांनी कोर्ट-कचेरीपर्यंत झगडे नेले आहेत. हा तेहास अगदी अलिकडचा ताजा असा आहे. महाराष्ट्रात सुप्रसिद्ध अशा अनेक धर्मांशीय सत्पुरुषांच्या समाधि आहेत, त्यावरही आक्रमण करून त्यांना पिराचे रूप दिले गेले आहे. नगर व सोलापूर जिल्ह्यात अशी काही स्थाने आहेत तेथे हिंदु व मुसलमान असे दोघेही आपला धार्मिक हक्क दाखवत आहेत. डर्ही येथेल्या द्वारकामाईच्या मागेही काहीं धार्मिक इतिहास असणे शक्य आहे. साईबाबा सारखा आत्मानुभवी सत्पुरुष आपले सर्व अवतार कार्य तेथे करतो अखेर देह विसर्जनही तसेच करतो, हच्चामागे तसलेच काही कारण असणे शक्य आहे काय? नगरच्या निजामशाहीच्या काळापूर्वी हच्चा ठिकाणी कोणी

थोर तपस्वी होऊन गेला असावा व तेथेच श्रीकृष्णाचे मंदिर असावे असे बाटले. त्याच्या तपश्चर्येमुळे तत्कालीन हिंदुधर्मीय त्या स्थानास महत्व देत असावे व ही गोष्ट त्या काळच्या कोणा मुसलमान अधिकान्यास सहन न होऊन त्याने त्या स्थानास मशिदीचे स्वरूप दिले असावे हे अगदी संभवनीय आहे. जी धार्मिक स्थळे एकदा भ्रष्ट केली गेली त्याकडे पुन्हा ढुळूनही न पाहण्याची धर्मघातकी वृत्ती हिंदु लोकांत कशी आहे हे एकंदरीत गत इतिहासावरून स्पष्ट दिसून येते. हे सर्व आत्मज्ञानाने जाणूनच श्रीबाबांनी ते स्थान कायमचे ठिकाण म्हणून पसंत केले असावे. त्यापूर्वी होऊन गेलेल्या महात्म्याच्या पुण्य स्मरणार्थ त्यांनी तेथे घटानाद सुरु केला. स्वतःच्या वैराग्यास सतत साक्षीभूत रहावी अशी ती अक्षय जागृत धुनी तेथे पेटविली. पक्षभेद, पंथभेद, जातिभेद, धर्मभेद श्री बाबांनी आपल्या अवतार कार्यात कोणत्याही भेदास नावापुरत्ताही थारा दिला नाही. मनुष्य हीच जात! त्यांच्यासाठी झटणे हाच खरा धर्म. परोपकार हेच कर्तव्य. त्यांच्या हृच्या कार्याचा प्रश्नार भारतातच काय पण साता-समुद्रा पलीकडेही जाऊन पोचला आहे.

श्रीसाईलीला

फेब्रुवारी १९८४

श्रीसाई काव्य-बहार विशेषांक

श्रीसाईलीला लेखक-कवी दहाव्या संमेलनप्रसंगी

शिरडी यथे प्रकाशित होणार

जीवनाची सार्थकता

श्री. सूर्यकांत मा. गर्जे
माउंट आबू

० सुप्रसिद्ध तत्त्वज्ञ एपिक्टेट्स म्हणतो – “या जीवनात काय अर्थ? सर्व काहीं शून्यवत आहे. आत्मा या निर्जीव शरीराचा भार वाहत असतो.” आपण जर शांत चित्ताने अंतेमुख होऊन विचार केला तर वरील म्हणण्यात खूपच सत्यता असल्याचे आपणास पटते. तसे पाहिले तर जीवन क्षणभंगूर आहे. आळवा वरच्या पाण्यासारखे. केव्हां हे शरीर कोसळून पडेल याचा भरवसा नाहीं. या सर्व गोष्टीची जाणीव माणसाला नसते असे नाहीं. स्वतः घेतलेल्या अनुभवावरून किंवा आपल्या सानिध्यात आलेल्या इतर लोकांच्या जीवनाचे अवलोकन केले असता जीवनाची गूढता आपणास समजते. जीवनाचा अर्थ आपणास उमगतो. दुःखाची आणि खेदाची गोष्ट म्हणजे सर्व काहीं समजून-उमजून देखील मनुष्य कधीकृती विपरीत वागतो. स्मशान भूमीवर जेलेला प्रत्येक माणूस समोरच्या धगधगत्या चितेकडे पाहून मनात हेच म्हणत असतो “एक दिवस आपणहि असेच जाणार. सर्व काहीं व्यर्थ आहे. खोट आहे. निव्वळ मायाजाळ!” असा मनाचा आक्रोश चालू असतो परंतु स्मशानभूमीतून बाहेर पडताच काही क्षणातच तो हे सर्व काही विसरतो. मनाचं वैराग्य क्षणात गळून पडतं. आणि मन क्षणैक सुखाच्या मृगजळामागे भरकटत सुटतं.

स्थिर वुद्धीने, निर्विकल्प मनाने जीवनाचा विचार केला, जीवनाचा अभ्यास केला तर जीवन अर्थपूर्ण होऊ शकते. जीवन सुखेनैव जगता येते. भौतिक सुखाच्या मागे लागल्या मुळेच कदाचित एपिक्टेट्सला जीवन निरर्थक आणि शून्यवत वाटू लागले असावे. भौतिक सुखे क्षणैक असतात, अल्पजीवी असतात. पारमार्थिक सुखे शाश्वत असतात, चिरकालीन असतात. इश्वराच्या ठ.यी प्रेम निर्माण झाले, उपासना आणि भक्ति यांच्या द्वारे परमेश्वराच्या प्रति निष्ठ. दृढ झाली तर मग जीवनातला अंधकार दूर व्हायला कितीसा अवधि लागणार!

श्री साईनाथ महाराज हे एक जागृत दैवत आहे. मनोभावे, श्रद्धापूर्वक श्री बाबांची आराधना केली तर जीवनात कशाचे उने? अनेक भक्तांना याची

प्रचिती आली आहे. आणि आजही येत आहे. श्रीबाबांच्या पदस्पर्शाने आणि पवित्र वास्तव्याने शिर्डी हे एक छोटेसे गाव तीर्थक्षेत्र बनले. आज आपण पाहतो सर्व धर्मीय लोक देशाच्या कोनाकोपन्यातून मोठ्या संख्येने शिर्डीला श्री बाबांच्या दर्शनासाठी येतात. पुनः पुन्हा येतात. याचाच अर्थ श्री बाबांच्या केवळ दर्शनाने देखील भक्तांना मनःशांती लाभते. आत्मिक सुखाची प्रचीति येते. श्री बाबांच्या दर्शनात एव्हढे सामर्थ्य आहे तर मग श्री बाबांचे मनन-चितन-भजन-पूजन, त्यांच्या शिकवणूकीचे आचरण व अध्ययन केले तर शाश्वत, चिरंतन सुखाच्या सागरात माणसाचे जीवन डुंबत राहील. प्रीती-सुख-शांति आणि आनंद यांची सुमधूर फळे चाखता येतील. मग जीवनाचे सोने झाले असेच वाटेल. जीवन अर्थपूर्ण करावयाचे असेल तर मनाची शुद्धता आणि अध्यात्म प्रीति नितांत आवश्यक आहे. अन्यथा एपिकेटेस प्रमाणे नैराश्यवादी विचार मनांत थैमान घालतील.

प. पू. श्री मोहितेबाबा साईंचरणी विलीन

० वरळी जांबोरी मैदान येथील श्री साईनाथ मंदिर (द्रस्ट) चे संस्थापक व वयोवृद्ध साईभक्त प. पू. श्री मोहितेबाबा यांचे ३० नोहेंबर ८३ रोजी सकाळी अकस्मात देहावसान झाले. सकाळची श्रीबाबांची आरती त्यांनी केली त्यावेळी ते व्यवस्थित होते पण त्यानंतर त्यांना कसेसेच वाटू लागले व अवघ्या काही मिनिटातच त्यांची प्राणजयेत मालवली गेली. वरळीच्या मंदिराची स्थापना त्यांनीच केली होती व संपूर्ण देखभाल पण तेच पाहात होते. अलीकडे त्यांनी आपल्या मंदिराची एक विश्वस्त समितीपण केली होती. त्यांच्या अंत्ययात्रेस शेकडो भक्त उपस्थित होते.

संतरत्न भालचंद्र महाराज

श्री. गौरुराम गोविंद उरणकर
मु. पो. पनवेल, ता. पनवेल,
.जिल्हा — रायगड, ४१० २०६.

० अध्यात्मिक जीवनात अनेक संतरत्ने अवतरली आहेत. ब्रह्मा, विष्णु, आणि महेश या तीन्ही देवतांचे रूप म्हणजे श्री दत्तगुरु. या दत्तगुरुने निर-निराळया रूपात सोळा अवतार घेतले. अशा या दत्तात्रेयासमोर उभे राहिले असतां धेनू, श्वान, औदुबर वृक्ष, रुद्राक्षांची माळ, डमरू, त्रिशूल, सुदर्शन चक्र आणि जलपूर्ण कमङ्डलू आपल्या नजरेसमोर येतात.

पृथ्वीचे प्रतीक म्हणून धेनू, चार वेदांचे प्रतीक म्हणून चार श्वान, शितल-तेचे प्रतीक म्हणून औदुबरवृक्ष, बावन अक्षर बीजमंत्रांचे प्रतीक म्हणून रुद्राक्षाची माळ, धर्म, अर्थ आणि काम या तीन पुरुषांचे प्रतीक त्रिशूल, वेदाशस्त्रावरील प्रभूत्व म्हणून डमरू, अरिष्ट नाशाचे प्रतीक म्हणून सुदर्शन चक्र आणि संसार-स्थितित कारण होणाऱ्या कर्मांचे (पाप पुण्यांचे) प्रतीक म्हणून जलपूर्ण कमङ्डलू. असे हे प्रतीक दर्शविणारा हा दत्तगुरु भक्तांना व जीवजीवांना सर्वस्व देणारा नित्य शुद्ध निराभासं निराकार निरांजन नित्यबोध चिदानंदम् सर्वधी साक्षी भूतम चराचर व्यापून तो अखिल भू मंडलात सामावून राहिलेला आहे.

अशा या दत्तगुरुच्या रूपात श्री साईबाबा, गजानन महाराज, अक्कलकोट स्वामी, माणिकप्रभू वगैरे संतरत्ने या भारत भूमिवर अवतरली. तसेच रत्नागिरी जिल्हांत ब्रह्म चैतन्याचा संतरत्न भालचंद्र महाराज देखील याच भूमीवर दत्तगुरुच्या रूपात अवतरले आणि दत्ताच्या रूपात आपल्या भक्तांना प्रत्यक्ष दर्शन देऊन यांचे संरक्षण करून मातापित्या प्रमाणे त्यांचे पालन पोषण करीत होते.

अध्यात्मिक जीवनातील सर्वश्रेष्ठत्व प्राप्त करून घेणारा हा महापुरुष यांची आज या भूमंडलांत असलेल्या संतमालिकेत संतरत्न म्हणून गणना होऊन ते या अध्यात्मिक जीवनाच्या इतिहासात अजरामर झाले आहेत. तसेच या अध्यात्मिक जीवनाच्या इतिहासात त्यांचे नाव सुवर्णजडित अक्षरांनी लिहावे असे म्हटले तरी ती अतिशयोक्ती होणार नाहीं.